

کيلگه‌ی گازی دورا؛ عیراق له سیکوچکه‌ی ناکوویه‌کانی ئیران - سعودیه و کوهیت

09-08-2023

نووسه‌ره‌کان

مه‌حموود بابان

کورتە : له‌پاستیدا کیلگه‌ی گازی دورا ته‌نیا کیلگه‌ نییه له‌ رۆژه‌لاتی نیوه‌پاست که کیشه‌ی خاوه‌نداریی و مافی به‌کاره‌ینانی له‌سه‌ره، به‌لکو کیلگه‌ی نه‌وتی فه‌ککا له‌ باشووری پارێزگای میسان و خوزستانی ئیران، کیلگه‌ی نه‌وتی میگد له‌ که‌ناری رۆژئاوای فه‌له‌ستین، کیلگه‌ی نه‌وتی هێگلیک له‌نیوان سودان و سودانی باشوور و کیلگه‌ نه‌وتیه‌کانی که‌رکوک و پارێزگاکانی دیکه له‌نیوان حکومه‌تی عیراق و هه‌ریمی کوردستان ناکوکیان له‌سه‌ره.

کینگه یه کی گازی دورا له که نداو که ئیرانییه کان به کینگه ی گازی ئارش و عیراقیه کان به کینگه ی گازی جه مال ناوی ده بن بوو ته هوی گرمبوونی دانوستاندنه کان بو دارشته وه یا خود دیاری کردنه وه سنووره ئاوییه کان له نیوان ولاتانی هاوبه ش له ناوچه یه دا.

سهردان و گفتوگوکان له نیوان وه زیرانی دهره وهی ئەم چوار ولاته بهره وامه، به لام لیدوانی دووباره ی سعودیه و کوهیت له باره ی ئەوهی که [کینگه ی گازی دورا مافی تابه تی سعودیه و کوهیت ه](#)، وایکرد [وه زیری دهره وهی ئیران ه مان روژ بانگه یشتی](#) هاوتا کوهیتیه که ی بکات بو تاران.

ههروهه، روژی 30 ته ممووز 2023 دوا ی سهردانه که ی، وه زیری دهره وهی کوهیت لیدوانیکی له باره ی سنووره ئاوییه کان له نیوان عیراق و کوهیت دا، که شه قامی عیراقیه تووره کرد و جیگری به که می په رله مانی عیراق و په رله مانتارانش پرۆپۆزه لی پیشنیازکراوی ریکه وتنی ئاویان له گه ل کوهیت ره تکر دووه، که به پی ئەوه عیراق نه ک مافی به کینگه ی گازی دورا وه نییه، به لکو ئوم قه سر ده بیته به شیک له کوهیت و خانووه کانی ئەو به بنده ره تی کده درین.

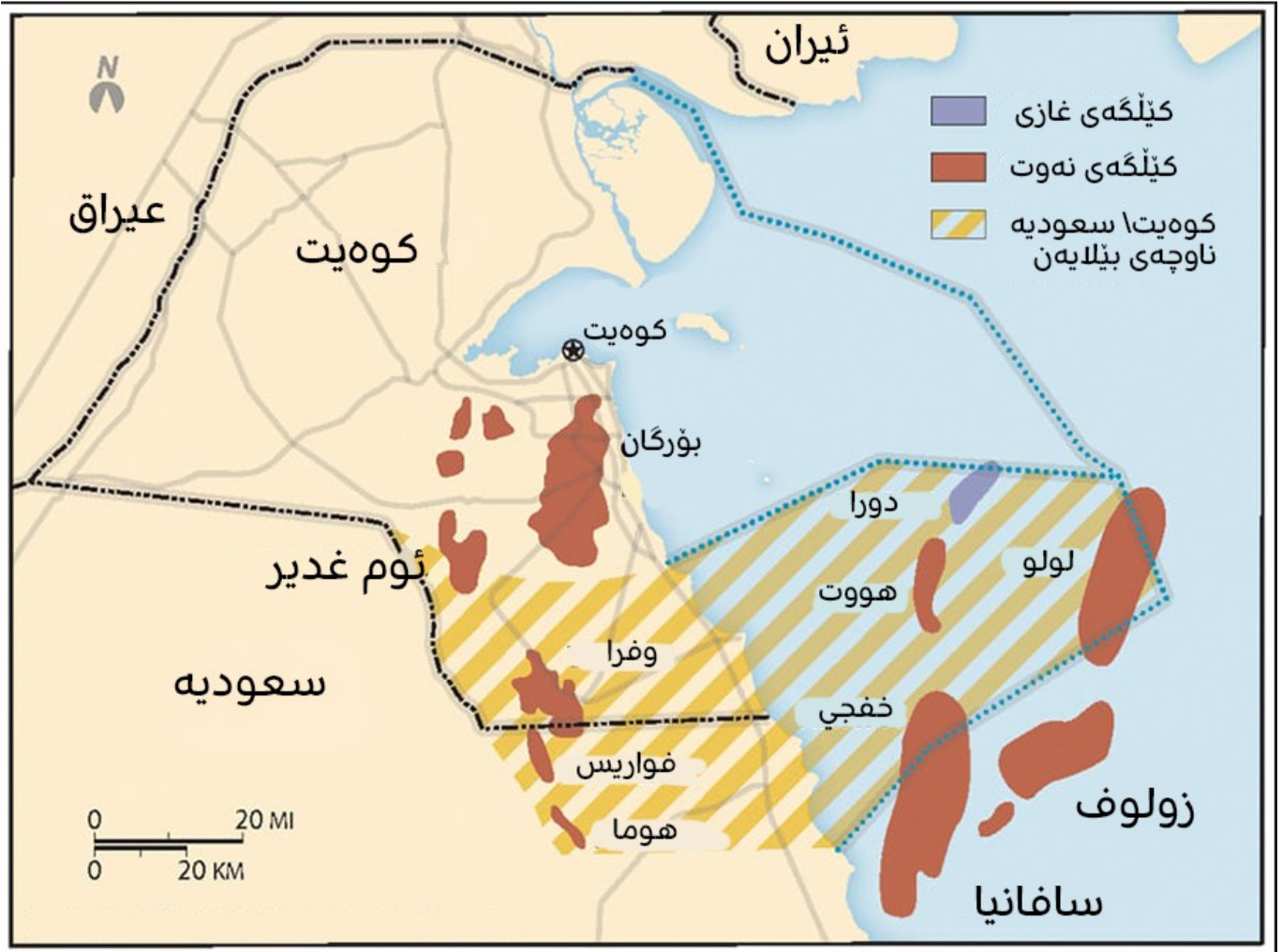
برپاره له روژی 10 ی ئاب 2023 دا شاندى ته کنیکی وه زاره تی نه وتی کوهیت سهردانی عیراق بکات و له گه ل به رپرسی عیراق له باره ی کینگه نه وتیه هاوبه شه کان دانوستاندن بکات و روژی 14 ی ئابی 2023 ش دووباره تیمیکی ته کنیکی و یاسایی کوهیت سهردانی عیراق بکه ن و سه باره ت به چۆنیه تی دیاری کردنی سنووره ئاوییه کان گفتوگو بکه ن. کوهیت ئامازه به ریکه وتنی 1993 ی نه ته وه به کگرتووه کان ده کات، به لام عیراق ره تیده کاته وه، هه ربۆیه ش له دوا یین په ره سه نندا، [سه رو کوه زیرانی عیراق](#) ئیواره ی 6 ی ئابی 2023 ره تیکرده وه که له دوا ی 2003 وه هیه حکومه تیک سازشی له سه ر خاکی عیراق کرد بیته، ئەمه ش به واتای ئەوه دیت ریکه وتنی پیشووتر قبول کراو نییه.

له راستیدا کینگه ی گازی دورا ته نیا کینگه نییه له روژه لاتی نیوه راست که کیشه ی خاوه نداری و مافی به کاره ی نانی له سه ره، به لکو [کینگه ی نه وتی فه ککا](#) له باشووری پارێزگای میسان و خوزستانی ئیران، کینگه ی نه وتی میگد له که ناری روژئاوی فه له ستین، [کینگه ی نه وتی هنگلیک](#) له نیوان سودان و سودانی باشوور و [کینگه نه وتیه کانی که رکوی](#) و پارێزگاکانی دیکه له نیوان حکومه تی عیراق و هه ری می کوردستان ناکۆکیان له سه ره.

لێزه دا، به پشتیه ستن به سه رچاوه کان هه ولده ده ی تیشک بکه به نه ر سه ر پرسی خاوه نداری کینگه ی گازی دورا. ئایا عیراق هیه مافیکی به سه ر ئەم کینگه وه هه یه؟ ئەی ئیران؟ ههروهه باس له گرنگی کینگه ی گازی دورا - ئارش - جه مال له سیسته می نوی هیلی دابین کردنی وزه بو نیوخوی ولاتان و جیهان ده که یین و ئەگه ری پچرانی په یوه ندییه کانی سعودیه و ئیران به هوی کینگه ی گازی دورا - ئارش ده خه بنه به رباس، چونکه باس له به ده گی 60 تریلیۆن پی سیجا گاز له وی ده کریت!

کینگه ی گازی دورا - ئارش - جه مال

کینگه ی گازی دورا له سالی 1960 دۆزرا وه ته وه، که ئەوکات سنووره کان به ته واوی ده ستنیشان نه کراون و گازی سرووشتی وه ک ئیستا بایه خی نه بووه. کینگه که ش ده که وپته ناوچه یه ک که وا کوهیت و سعودیه که وه ک ناوچه یه کی بیلایه نی دابه شکراو PNZ ناساندوویانه و رووبه ره که ی 5770 کیلۆمه تر دووجایه و سنوره که شی دیارینه کراوه، به لام له [ریککه وتنامه ی ئۆقه بر](#) که له 2 ی کانوونی به که می 1922 که سنووره کانی نیوان عیراق، سولتانی نه جد^[1] و شیخدۆمی کوهیتی ئیدا ده ستنیشان کرا، حکومه تی نه جد و کوهیت مافی به کسانیان هه یه تا وه کو ئەو کاته ی نووسینگه ی حکومه تی به ریتانیا ریکه وتنی دیکه له نیوان نه جد و کوهیت له و باره یه وه نه جامده دات. بروانه نه خشه ی خواره وه له باره ی شوینی کینگه ی گازی دورا.

سەرچاوه: رووپیۆی ئابووری رۆژهه‌لاتی نێوه‌راست میس [MEES](#)

به‌پێی هه‌ندێک له پێشبینیه‌کان، یه‌ده‌گی کێلگه‌ گازییه‌که 60 تریلیۆن پێی سێجایه ، که له‌نیوان 10-13 تریلیۆن پێی سێجا و 300 ملیۆن به‌رمیل نه‌وت ده‌توانرێت له‌رووی ئابوورییه‌وه وه‌به‌ره‌ئێانی تێدا بکریت^[2]، واته له‌رووی ئابوورییه‌وه قازانجی هه‌بێت و توانای ئاستی به‌ره‌مه‌ئێانی بگاته 800 ملیۆن بۆ 1 ملیار پێی سێجا گاز له رۆژێکدا، له‌کاتی‌دا [هه‌موو یه‌کتی ئه‌وروپا سالانه](#) پێویستی به 400 ملیار پێی سێجا گازی سرووشتییه، هه‌روه‌ها ئه‌و هه‌رایه‌ی له‌نیوان یه‌کتی ئه‌وروپا و روسیا له‌دوای جه‌نگی ئۆکرایناوه په‌یوه‌ست به گازی سرووشتی هاته ئاراهه، سالانه [ده‌گاته نیوه‌ی](#) ئه‌و ب‌ه‌ری له کێلگه‌ی دورا به‌ره‌مه‌ئێانی، هه‌ریۆیه‌ش گرنگی کێلگه‌ی گازی دورا بۆ داها‌توویه نه‌وه‌کو ئیستا، هه‌ریۆیه ئێرانیش ده‌یه‌وێت پشکداری ئه‌و کێلگه‌ گازییه بێت.

ده‌رباره‌ی په‌ره‌پێدانی کێلگه‌ نه‌وتی و گازییه‌کان له‌و زۆنه‌ی که سعودیه و کوهیت بانگه‌شه‌ی خاوه‌نداری ده‌که‌ن و ئێران و عێراق ناوی جیاوازیان بۆی هه‌یه به‌رده‌وام قورس بووه به‌هۆی جیاوازی به‌کاره‌ئێانی سەرچاوه‌کان، له‌کاتی‌دا فۆکوس‌ی زیاتری حکومه‌ته‌کان له‌سه‌ر کێلگه‌ی نه‌وتی وشکانی بووه. به‌تایبه‌تیش سعودیه و کوهیت که ئیستا کار له په‌ره‌پێدانی کێلگه‌ی وه‌فره و کێلگه‌ی ده‌ریایی هۆت و خه‌فاجی ده‌که‌ن.

له‌پراستی‌دا، تاوه‌کو ئه‌م دواییه په‌ره‌پێدان له کێلگه‌ی گازی دورا هێچ باسێکی له‌باره‌وه نه‌کرا و له‌سالانی 2013 دا سعودیه و کوهیت گه‌فتوگۆکانیان راگرێت به‌هۆی جیاوازی رێگا‌کانی بۆرییه‌کان و هاوبه‌شی به‌ره‌مه‌ئێانی گاز، که ئه‌ویش خۆی ده‌بینیه‌وه له‌وه‌ی گازی به‌ره‌مه‌ئێانرا ب‌رواته ژێر ده‌سه‌لاتی ئه‌و ناوچه‌ هاوبه‌شه‌ی له‌لایه‌ن سعودیه‌وه کۆنترۆڵکراوه و کوهیت ئه‌مه‌ی ره‌تکرده‌وه. هه‌روه‌ها له‌ماوه‌ی سالانی 2014-2015 دا به‌هۆی ناکوکی نێوانیانه‌وه ئه‌م دوو وڵاته به‌ره‌مه‌ئێانی کێلگه‌ی نه‌وتی هاوبه‌شیان راگرێت و پرۆژه‌ی گازی دورا به‌ته‌واوی راگیرا، به‌لام له‌مدواییه‌دا به‌تایبه‌تیش [له 2019 دا هه‌ردوولا](#) رازی بوون که‌وا ده‌ستبکه‌نه‌وه به به‌ره‌مه‌ئێان له‌و کێلگانه‌ی ده‌که‌وێته ناوچه‌ی بێلايه‌ن یاخود هاوبه‌شی هه‌ردوولاوه، له [کۆتایی 2020 هه‌ردوولا](#) تیمێکی هاوبه‌شیان بۆ پێداچوونه‌وه و ئاماده‌کردنی پلانی په‌ره‌پێدانی کێلگه‌ی گازی دورا پێکه‌ئێنا، ئه‌مه‌ سه‌ره‌رای ئه‌وه‌ی له‌رووی ته‌کنیکی و بازرگانیه‌وه ب‌توانرێت له‌لایه‌ن سعودیه و کوهیت په‌ره‌پێدرێت.

لهسالی رابردوووه بههوی دووباره زۆربوونی خواست بۆ گازی سرووشتی و بوون بهکالابهکی گرنگی جیوساسی له پهیوهندییه نیوخوی، ههریمایهتی و نیودهولتهیهکان، پرسى پهرهپیدان بهم کێلگه هاته ئاراوه و وایکرد سعودیه و کوهیت ناکوکییهکان بهلاوه بنین و بهرهو پهرهپیدانی کێلگه گازییهکه ههنگاو بنین که نهک ههر پیداووستی نیوخۆ بۆ کوهیت له داهاوویدا پر دهکاتهوه بهلکو گۆرانکاری له هیلهکانی گواستنهوهی گاز دههینته ئاراوه.

لهرووی کردارییهوه پرسى پهرهپیدان و بهرههههینانی گاز و نهوت له کێلگه گازی دورا له مانگی کانوونی پهکهمی 2022 هاته ئاراوه، ئهویش لهدوای ریکهوتنی کۆمپانیای ئارامکۆی سعودی و کۆمپانیای نهوتی گۆلفی کوهیتی، که [بهپێی ریکهوتنهکه ئاستی بهرههههینانی گاز](#) له کێلگهکهدا رۆژانه دهگهیهننه 1 ملیار پێ سیجا گاز و 84 ههزار بهرمیل گازی شلکراوه!

له ئهگهری [پهرهپیدانی کێلگه گازی دورا ئهوا](#) پینچ بۆ شهش پلانفۆرمی پیکهوهی دهبیت که به بۆری 30 ئینچی به درێژایی 200 کیلومهتر و ئامیری جیاواز بهیهکهوه دهبهستریتهوه، ئهمه جگه له 100 کیلومهتر کیلی ژێر دهریایی، لهسهروو ههمووشیانهوه جگه له دانانی دامهزراوه و ئامیری جیاواز بۆ پرۆسهکانی پالوتنی گاز لهگهڵ دوو پلانفۆرمی نهوتی که ههموو ئهمانه بهیهکهوه کار و کرداریکی گهورهیه لهرووی تهکنیکییهوه.

عێراق؛ ئوم قهسر و کێلگه گازی دورا - جهمال؟

برپاره رۆژی 10 ی ئهم مانگه شانیدی [وهزارهتی نهوتی کوهیت](#) سهردانی عێراق بکات بۆ گهتوگۆکردن لهسهر چۆنیهتی مامهڵکردن لهگهڵ کێلگه نهوتیه هابهبهشکانی نیوان ههردوو وڵات، ههروهها [رۆژی 14 ی مانگیش](#) لیژنهیهکی یاسایی پهیوهندیار به وتووێژهکان بۆ دیاریکردنی وردهکاری سنووری ئاوی سهردانی عێراق دهکات.

لهپراستیدا، بهپێی گهتوگۆکان دیاریکردنی سنووری ئاوی [نیوان عێراق و کوهیت](#) که برپاره له نیوهپراستی ئهم مانگهدا یهکلابکریتهوه هیندهی پهیوهندی به ئوم قهسر و تیکدانی ئه و خانووانهوه ههیه که له و بهندهره دروستکراون، پهیوهندی به کێلگه گازی دورا نییه. ئهگهر عێراق له و پرۆپۆزهلهی پیشکیشکراوه و ئه و ریکهوتنهی لهسالی 1993 وه له لایهن نهتهویهکگرتوووهکان دانراوه، بهلام عێراق دهیهویت له و ریکهوتنهی پیشووتری که لهگهڵ کوهیت کردوو بهتی پاشگهز بینهوه، چونکه بهپێی پرۆپۆزهلی پیشنیازکراو که پارێزگاری بهسهر بهشداربووه له ئامادهکردنیدا، رێهوی ئاوی ئوم قهسر بهر کوهیت دهکهویت و دهبیت ئهوهی له ئوم قهسر دروستکراون برۆخیندرین، ههربۆیهش ئهمه بووهته هۆی نیگهرانی شهقامی بهسهر و رۆژی 1 ی ئاب خۆپیشاندانیان ئهجامدا و پههرلهمانتارانی توهرکردوو.

ههروهها، [جهمال حهلبووسی](#)، شارهزای سنووره نیودهولتهیهکان و سهروکی پیشووی شاندى عێراق بۆ دانوستاندن لهگهڵ کوهیت، داوای له عێراقیهکان کرد که ریکه نهدن بهپرسانی عێراق ئه و لیکنیگهیشتهانهی ئیستا لهگهڵ کوهیت واژۆ بکن، ههروهها گوتی "واژۆکردنی ریکهوتنهکه بهفیرۆدانی مافهکانی عێراق له وشکانی و ئاوی". لهداوی ئهم لیدوانانه [سهروکوهزیرانی عێراق، محهمهد شیاع سودانی](#)، جهمال حهلبووسی لهکارهکهی دوورخستهوه و محهمهد بهحرلعلوم، نوینهری عێراقی له نهتهویهکگرتوووهکان و جیگری وهزیری دهرهوهی لهشوینی ئه و دانا.

لهپراستیدا، پابهندبوونی عێراق بهریکهوتنهکانهوه قورسه بهتایبهتیش ئه و ریکهوتنهی 1993 ی نهتهویهکگرتوووهکان، که بهشیکی زۆر لهمافی عێراق به کوهیت داوه، که عێراقیهکان بانگهشهی ئه وه دهکهن که له دهرهوهی ریکهوتنامه نیودهولتهیهکان بۆ سنووره ئاوییهکان و پێویسته پیداجوونهوهی بۆ بکریت.

ههروهها، ناشبیت ئه وهمان لهبیربچیت که کێلگه گازی دورا یاخود جهمال ته نیا سهنتهری کیشهکان نییه، بهلکوو کێلگه نهوتیه هابهبهشکانیش له و ناوچهیه و شوینی دیکهش له نیوان ههردوو وڵاتدا ههیه، ههربۆیهش شانیدی وهزارهتی نهوتی کوهیتی پیش تهکنیکی و یاسایی دیاریکردنی سنوور سهردانی عێراق دهکهن. ئیستا ههموو چاوهکان لهسهر ئهجامی گهتوگۆکانی تیمه تهکنیهکانی کوهیت و عێراق، بهتایبهتیش لیژنه یاساییهکان بۆ ئه وهی بزانداریت که ئایا دهگهنه ئهجامیک بۆ دهستنیشانکردنی سنووره ئاوییهکان یاخود بهبن ئهجام دینه دهرهوه.

كىلگى گازى دورا - ئارش؛ چاره نووسى ئاسايىبونووهى پيوهندييه كانى تاران و رياز

ئىران خۇي به به شىك له و ناوچه به ده زانئيت، به دنئاييه وه ئه گهر خۇي به خاوه نى هم موو كه ندا و نه زانئيت. ههروه ها، ئىرانئيه كان ده لىن هه ولىي گف توگو دودن، به لام نه گهر لايه نه كانى ديكه ناماده ي دانوسان دن نه بن له سهر سنووره ئاوييه كان و پشكه كه ي ئىران ديارينه كرئيت ئه وا بو خۇي سه ره به خۇيانه ده سته كات به گه ران و وه به ره ئىنان له و كىلگه گازى و نه وتيانه دا، به تايبه تيش له كىلگه گازى دورا كه ناوى لئناوه ئارش و [بانگه شه ي رزهي 40% خاوه ندرئيتى](#) كىلگه ده كات.

له راستيدا هئىستا سنووره ئاوييه كان و ده راييه كان ده ستنئيشانه كراوه له نئوان لايه نه كان، به تايبه تيش هه ر سى و لئانئى هاوبه ش له كه ندا و ، هه رچه نده سعوديه و كوه يت گه يشتوون به رىككه وتنى هاوبه ش، به لام رىككه وتنى هاوبه شى دوو لايه نه له نئوان ئىران و لايه نه كانى ديكه به ته نيا يا خود ئىران - سعوديه - كوه يت نه كراوه.

هه رچه نده به مدواييه به پنى چه ند راگه يان دنئى رۇژنامه وانى سعوديه و كوه يت به نياز له په ره پئيدانى كىلگه ي دۇرا به رده وام بن. هه ردوو و لئان، كه وه ك يه ك قه واره دانوسان دن كارده كهن، بانگه يشتنامه كانيان بو ئىرانئيه كان ناردوو به بو به شداري كر دن له گف توگو كاندا. تا ئىستا ئىرانئيه كان ئه و پئيشناره يان په تكدروه. پئيشبىنى ناكريئت گف توگو ي بنچينه يى ئه نجام بدرئيت ئه گهر كۇمپاناي سعوديه و كوه يت به رده وام بن له گه شه پئيدانى ناوچه كه. ده كرئيت چاوه روانى ئه وه بكرئيت كه ئىرانئيه كان به رده وام بن له پلانه كانى گه شه پئيدانى خۇيان له كاتئيدا ئه وان هه ول دودن ئه وه به ده ست به ئىن كه ئه وان بريار دودن ببه به شىك له يه ده گه كانيان. ئىران خىراتر به ره و پئيش ده چئيت، وه ك يه ك قه واره، له هاوبه شى سعوديه و كوه يت، چونكه هئىستا له سهر رىككه وتنىكى هاوبه ش و پلانى گه شه پئيدان رىككه وتوون. گه شه پئيدانى دۇرا له وانه يه به هه مان هئىلى پارس و كىلگه ي باكوور به ره و پئيش بچئيت، كه تئيدا ئىران و قه تهر به سه ره به خۇي ناوچه كه به كارده هئىن بو به رزوه وندى خاوه ن پئداويستئيه كان نه ك بو زياد كر دنى چاكوونووه ي ناوچه كه.

ههروه ها، به پئى (Ackerman 2022) زانيارئيه كان ئامازه به هه بوونى گف توگو ي نئوان ئه م سى لايه نه ده كهن، به پئى چه ند راگه يان دراوئيكئيش سعوديه و كوه يت داوايان له ئىران كردوو كه به شداري گف توگو كان بكات، به لام ئىران ره تى كردوو ته وه، ئه مه ش له كاتئيدايه هه ردوو لايه ن له هه وله كانى خۇيان بو په ره پئيدانى كىلگه كان به رده وام بن. پئيشبىنى ناكريئت گف توگو كان ئه نجامئىكى ئه وتوئيان هه بئيت ئه گهر كۇمپاناي سعودى و كوه يتئيه كان به رده وام بن له گه شه پئيدانى ناوچه كه، ئه وكات ئىرانئيه كان به رده وام ده بن له پلانى گه شه پئيدانى خۇيان، ئه مه ش به واتاي ئه وه دئيت پلانى ئىرانئيه كان خىراتر له سعوديه و كوه يتئيه كان بره وانه پئيش، چونكه ئه م دوو لايه نه هئىستا له سهر پلانى گه شه پئيدان به هاوبه شى رىككه وتوون. له م سىنارىئيه دا چاوه روانه كرئيت په ره پئيدانى كىلگه ي گازى دورا هه مان چاره نووسى كىلگه ي باكوور و پارسى هه بئيت، كاتئيك ئىران و قه تهر به سه ره به خۇي ناوچه كه به كارده هئىن بو به رزوه وندى خۇيان نه وه كو بو زياد كر دن و پاراستنى كىلگه كان.

كه متر له چوار مانگ به سهر رىككه وتنى ئاسايىكردنه وه ي پيوهندييه كانى سعوديه و ئىران به نئوه نديگرى چين تئپه رپوه، به لام ئىستا [داهاتووى پيوهندييه كانى سعوديه و ئىران](#) به هوى كىلگه ي گازى دورا وه له به رده م تا قىكردنه وه يه كى سه ختدايه، ئه وئيش به هوى مشتومرى خاوه ندرئيتى گازى دورا و زيادبوونى لئدوانه دز به يه كه كان له نئوان به رپرسانى هه ردوولا، به تايبه تيش به رپرسانى وه زاره تى ده ره وه له سهر ماف و خاوه ندرئيتى كىلگه ي گازى دورا.

په ره پئيدانى كىلگه گازئيه كه ده توانئيت كاريگرى ته واو له سهر بازاره كانى هه ردوو جۇرى گاز دابئيت (گازى سرووشتى و گازى سرووشتى شلكراوه LPG)، له سه روو ئه مانه شه وه گازى سرووشتى به هوى گۇرانكارئيه كانى كه شه وه وا و جه نكى ئوكرايناوه پئناوه ته قوناخئىكى نوئ. و لئان نه ك هه ر ده يانه وئيت پئداويستى داهاتووى خۇيان و ئاسايشى وزه يان جىگرى بكن و پئى پرېكه نه وه به لكوو ده يانه وئيت له تۇرى نوئى وزه و به تايبه تيش له به ستنه وه ي هئىلى نوئى گازى سرووشتى به ره مه هئىنهر - به كاربه ردا به شداربن!

كۇتايى

ئىستا [له نئوخۇي ئىران و عىراق](#) ده ننگىك له ئارادايه كه هه ر چۇنىك بووه نابئيت له ماف و خاوه ندرئيتى و لئانه كانيان له سامانى سرووشتى و به تايبه تيش كىلگه ي گازى دورا كه يه ده ك و تواناي به ره مه هئىنانى بن وئنه يه بئبه ش بن، به لام تاوه كو چه ند ئه م ده نكه نئوخۇييه ده كاته ئاستى فشار به تايبه تيش بو عىراق، ده بئيت چاوه روان بين، چونكه ئىران ئه زمونى هه يه و تواناشى هه يه، به لام عىراق له نئوخۇشدا تواناي نئيه چجاي ئه وه له ده ره وه به تايبه تيش له هه مبه ر سعوديه ممللانى بكات.

رۇژانه، سعوديه جه خت له وه ده كاته وه كه كىلگه ي گازى دورا مافى تايبه تى سعوديه و كوه يته و داوا له ئىران ده كات بگه رئته وه بو سهر

میزی گفتوگو بۆ دەستنیشانکردنی سنوورهکان له رۆژئاوای ئه و ناوچه هاوبهشهی نیوان سعودیه و کوهیت بهپنی یاسا نیودهولتهتییهکان، ئەمه سهرهپای ئهوهی کوهیت داوای هه مان گفتوگۆی کردوو، که بههاوبهشی بیتهوهکو بهتهنیا، هه موو ئەمانهش له داوای لیداونهکهی ئیرانهوه هات له مباره بهوه که 40% کیلگهکهی بههی خۆی داناوه.

لهروویهکی دیکهوه جیاوازی نیوان سعودیه و کوهیت لهسهر ئهوهیه که ئیران دهیهوئیت بهجیا دانوستاندن لهگهله هه ر لایه نیک بکات، بهلام سعودیه و کوهیت بهیهکهوه و بهیهک لایهن دهیانهوئیت گفتوگۆکان لهگهله ئیران لهبارهی دیاریکردنی سنووری ئاوی له باکووری کهنداو بکهن.

په ره پیدان و گه ران له کیلگهی گازی دورا بهردهم دواکهوتوو، هه ر جارهی بههۆی کیشهیهکهوه، بهلام ئەمجاره له لیدوانی [به پرسیانی سعودیه و کوهیت](#) هوه واده ده کهوئیت که پرسه که جیدییه، هه رچهنده [ئیران جیدییه تی خۆی](#) له خاوه نداریتی کیلگه که و دهستکردن به کارکردن له کیلگه گازییه که به ناوهکهی خۆی راگه یاندوو، بهلام بۆ سه رکه وتنی ستراتیژی هه ر لایه نه و چۆنیه تی په کلاکردنه وهی شیوازی په ره پیدانی کیلگه گازییه که و ئاسۆی په یوه ندییهکانی سعودیه و ئیران له م نیوه نده دا کاریگه رییان ده بیته.

له کو تایدان، له م رۆژانه دا و به پنی یاسا نیوده ولته تییهکان بۆ سنووره ئاوییهکان نه خشه ی جیاواز بئاوده کرئته وه، که به و شیوه ش بیته هه م ئیران و هه م عیراق خاوه نداریی به شیکی گه وره ی کیلگه ی گازی دورا ده کهن، هه ربۆیه ش هه ر لایه نه ناوی خۆی به کارده هیئیت، به لام ده بیته چاوه پوانی ئەنجامی گفتوگۆکان بیته که ئایا ئیران که یسه که وهک ئه وهی له گه له قه ته ر کردی لیده کات؟ ئەی عیراق چه ده کات، پابه ند ده بیته به ریکه وتنه که ی 1993 وه یاخود داوای دارشتنه وهی سنوورێکی نوێ ده کات که کیلگه ی گازی جه مالی تیده کهوئیت؟